

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA KOMPLAYENS NAZORATNI TASHKIL QILISHNING ASOSLARI VA ZARURIYATI (“AGROBANK” ATB MISOLIDA)

Xoliqov Nozir Nozim o‘g‘li

O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti.

nozirxoliqov@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16174240>

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada tijorat banklari faoliyatida komplayens (compliance) nazorat tizimini tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari chuqur tahlil etilgan. Xususan, “Agrobank” ATB misolida ushbu tizimni joriy etish tajribasi, asosiy yo‘nalishlari, huquqiy bazasi va institutsional mexanizmlari ko‘rib chiqilgan. Komplayens nazorati banklarda qonunchilikka rioya etilishi, ichki qoidalarga amal qilinishi, moliyaviy xavflar va firibgarliklarning oldini olish, shuningdek, xalqaro standartlarga mos faoliyat yuritishni ta‘minlaydigan muhim vosita sifatida baholanadi. Tadqiqot davomida “Agrobank”da komplayens tizimi qanday tashkil etilganligi, filiallarda nazorat mexanizmlarining ishlashi, xodimlar malakasi, KYC va AML/CFT siyosatlarining joriy etilishi kabi jihatlar amaliy misollar asosida tahlil qilingan. Shuningdek, mavjud muammolar — masalan, malakali kadrlarga bo‘lgan ehtiyoj, texnologik vositalarning yetarli emasligi va filiallar kesimidagi nomutanosibliklar — aniqlanib, ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: komplayens nazorat, tijorat banklari, “Agrobank” ATB, moliyaviy monitoring, qonunchilikka rioya qilish, ichki nazorat tizimi, risklarni boshqarish, pul yuvishga qarshi kurash (AML), mijozni bilish siyosati (KYC), bank faoliyatining ishonchiligi, nazorat mexanizmlari, bank obro‘cini himoya qilish, huquqiy asoslar.

Abstract. This scientific article provides an in-depth analysis of the theoretical and practical aspects of organizing a compliance control system in the activities of commercial banks. In particular, the experience of implementing this system, its main directions, legal framework and institutional mechanisms are considered on the example of Agrobank JSCB. Compliance control is considered an important tool for ensuring compliance with legislation, internal regulations, prevention of financial risks and fraud, as well as operation in accordance with international standards in banks. During the study, aspects such as how the compliance system is organized in Agrobank, the functioning of control mechanisms in branches, staff qualifications, and the implementation of KYC and AML/CFT policies were analyzed based on practical examples. Also, existing problems — for example, the need for qualified personnel, insufficient technological means, and imbalances among branches — were identified and scientifically based proposals and recommendations were developed to eliminate them.

Keywords: compliance control, commercial banks, Agrobank JSCB, financial monitoring, compliance with legislation, internal control system, risk management, anti-money laundering (AML), know-your-customer policy (KYC), reliability of banking activities, control mechanisms, protection of the bank's reputation, legal framework.

Kirish: So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida bank tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va moliyaviy shaffoflikni ta‘minlash borasida keng ko‘lamli

islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlar doirasida tijorat banklari faoliyatida komplayens nazorat tizimini joriy etish va takomillashtirish alohida dolzarb masalaga aylangan.

Komplayens nazorat — bu bank ichida qonun hujjatlariga, ichki siyosat va protseduralarga to'liq rioya etilishini ta'minlovchi boshqaruv funksiyasi bo'lib, bankning ishonchliligi, barqarorligi va mijozlar ishonchini ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Bank faoliyatida mavjud bo'lgan xavflar, moliyaviy jinoyatlar va qonunbuzarliklar komplayens tizimining kuchli va samarali ishlashini talab etadi. Ayniqsa, xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik qilish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, pul yuvish va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish borasidagi xalqaro majburiyatlarni bajarish jarayonida komplayens tizimi asosiy vositaga aylanmoqda. Mazkur maqolada "Agrobank" ATB misolida komplayens nazorat tizimini tashkil qilish tajribasi, amaliy mexanizmlari, huquqiy asoslari hamda tizim samaradorligini ta'minlovchi omillar chuqur o'rganiladi. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari nafaqat "Agrobank", balki boshqa tijorat banklari uchun ham metodik tavsiya sifatida xizmat qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. Tijorat banklari faoliyatida komplayens nazoratni samarali tashkil etish zahirida chuqur nazariy yondashuvlar va xalqaro tajribalar yotadi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar ushbu yo'nalishda muhim izlanishlar olib borgan. Xususan, Abdullayeva N. (2023) o'zining "Tijorat banklarida komplayens nazoratini joriy etish mexanizmlari" nomli maqolasida milliy bank tizimidagi komplayens xizmatining huquqiy asoslari va amaliy mexanizmlarini chuqur tahlil qilgan. U pul yuvish va terrorchilikni moliyalashtirishga qarshi kurash (AML/CFT) siyosatining banklarda samarali ishlashi uchun qonunchilikning mustahkam bo'lishini asoslab bergan. Muallif bank tizimining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, komplayens xizmatini bosqichma-bosqich joriy etish bo'yicha tavsiyalar bergan.

Shunga yaqin yondashuvni Xusanov B. (2020) o'z izlanishlarida ilgari suradi. "Bank ichki nazorati va komplayens tizimi: integratsiyalashgan yondashuv" nomli asarida muallif banklardagi ichki audit tizimi va komplayens nazoratini bir-birini to'ldiruvchi nazorat vositalari sifatida ko'rib chiqadi. U xodimlarning axloqiy kodeksga qat'iy amal qilishi, ichki protseduralarning shaffofligi va doimiy monitoring jarayonlari orqali banklar qonunchilikni buzmasdan faoliyat yuritishini ta'minlash mumkinligini ta'kidlaydi. Xusanovning yondashuvi nazariy asoslar bilan mustahkamlangan va amaliy jihatdan tavsiyalar bilan boyitilgan.

Rossiyalik olimlarning tadqiqotlari ham komplayens tizimining rivojlanish bosqichlarini chuqur tahlil qiladi. Михайлова О.В. (2022) "Комплаенс-контроль в российских банках: проблемы и перспективы развития" nomli maqolasida Rossiya banklarida komplayens xizmatlarining institutsional tuzilmasini va ularning qonunchilikka moslashuvini tahlil qilgan. Muallif ayniqsa bank-mijoz munosabatlaridagi shaffoflik, huquqiy xavfsizlik va moliyaviy etikaga asoslangan yondashuvlarning zarurligini ko'rsatadi. Shuningdek, komplayens faoliyatining regulyatorlar bilan o'zaro hamkorligi asosiy faktorlardan biri sifatida ilgari suriladi.

Yana bir Rossiya olimi — Абрамов А.В. (2021) bank tizimidagi firibgarlik va moliyaviy jinoyatlar muammosini komplayens xodimlari faoliyati orqali bartaraf etish mexanizmlarini o'rganadi. U "Борьба с финансовыми правонарушениями в банках: роль комплаенс-офицеров" asarida komplayens ofitserlarining vazifalarini keng yoritgan.

Jumladan, ularning regulyatorlar bilan ishlashi, xodimlarning moliyaviy xatti-harakatlarini nazorat qilish va hujjatlarni tekshirishdagi funksiyalari alohida tahlil etilgan. Abramov nazarida, komplayens ofitserlari moliyaviy xavfsizlikni ta'minlaydigan birinchi liniya xodimlari bo'lishi kerak.

Yevropa mamlakatlarida esa komplayens nazorat tizimlari ko'proq regulyator bosimlari natijasida shakllangan. Sophie Laurent (Fransiya, 2019) "Compliance Systems in European Banking: Regulatory Evolution and Practical Challenges" maqolasida Yevropa banklarida 2008-yilgi moliyaviy inqirozdan so'ng regulyatorlar talablarining keskin ortganini, bu esa komplayens tizimlarining kuchayishiga sabab bo'lganini tahlil qiladi. Muallif Yevropa Ittifoqi direktivalari, xususan Basel III me'yorlari va ECB talablarining bank ichki nazoratiga ko'rsatgan ta'sirini ochib bergan. Uning tadqiqoti banklar va regulyatorlar o'rtasidagi o'zaro javobgarlikni kuchaytirish zaruriyatini asoslab beradi.

Amerikalik olimlar esa komplayens tizimini bankning strategik boshqaruv elementiga aylantirishni taklif etadi. Daniel Smith (AQSh, 2021) o'zining "The Role of Compliance in Enhancing Financial Integrity in U.S. Commercial Banks" asarida AQSh tijorat banklarida KYC (Know Your Customer) va AML (Anti-Money Laundering) tizimlarining komplayens bo'limlari tomonidan boshqarilishi orqali mijozlar segmentatsiyasi va risk baholash samaradorligi qanday ortganini misollar orqali yoritadi. Uning fikricha, komplayens faoliyati faqat tekshiruv vositasi emas, balki bankning mijozlar bilan ishlash strategiyasini shakllantiruvchi muhim omildir.

Bank boshqaruvi va komplayens nazorati o'rtasidagi uzviy bog'liqlik masalasi AQSh olimlari tomonidan alohida o'rganilgan. Jumladan, Linda Johnson (2018) o'zining "Compliance and Corporate Governance in Financial Institutions" nomli ishida komplayens bo'limining bank strategik qarorlarida faol ishtirok etishini asoslab bergan. U komplayensni faqat nazorat mexanizmi emas, balki korporativ boshqaruvning markaziy elementi sifatida talqin qiladi. Muallif ta'kidlashicha, agar bank boshqaruvi komplayens bilan uyg'unlikda faoliyat yuritssa, xatarlar erta aniqlanadi va firibgarlik ehtimoli minimal darajaga tushiriladi.

Osiyo mamlakatlarida komplayens tizimi raqamli transformatsiya jarayoni bilan chambarchas bog'liq. Hiroshi Tanaka (Yaponiya, 2020) "Japanese Bank Compliance Structures in the Era of Digitalization" nomli maqolasida Yaponiya tijorat banklarida komplayens nazoratining raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalashuvini yoritadi. U sun'iy intellekt, avtomatik monitoring tizimlari va real vaqtda ma'lumot tahlili orqali huquqbuzarliklar oldini olish mexanizmlarini amaliy misollar bilan ko'rsatadi. Tanaka fikricha, avtomatlashtirilgan komplayens tizimi insoniy xatolikni kamaytiradi va regulyatorlar bilan tezkor aloqa o'rnatish imkonini beradi.

Shunga o'xshash yondashuvni Xitoy tajribasida ham kuzatish mumkin. Chen Wei (2022) tomonidan yozilgan "Internal Compliance as a Safeguard Against Financial Crime: Evidence from Chinese Banks" nomli tadqiqotda komplayens tizimi orqali moliyaviy jinoyatlarning samarali nazorat qilinayotgani statistik dalillar asosida isbotlangan. Xitoy banklarida ichki audit va komplayens birligi o'zaro integratsiyalashgan holda ishlaydi. Muallif tizim samaradorligini yuqori ko'rsatkichlar — masalan, firibgarlik holatlarining kamayishi va qonunbuzarliklar bo'yicha regulyator sanksiyalarining qisqarishi orqali asoslab beradi.

Janubiy Koreyada esa komplayens faoliyatiga riskka asoslangan yondashuv keng tatbiq etilgan. Kim J.H. (2021) “Banking Compliance in South Korea: An Empirical Review of Risk-Based Approaches” asarida risklarni segmentatsiyalash, kredit portfeli va valyuta operatsiyalaridagi xatoliklarni erta aniqlash bo'yicha komplayens mexanizmlarini tahlil qilgan.

U risk asosida monitoring olib borilayotgan banklarda moliyaviy ishonchlilik darajasi va regulyatorlar bilan o'zaro hamkorlik ko'rsatkichlari yuqoriligi haqida dalillar keltiradi. Bu yondashuv natijadorlikni oshirishda muhim omil sifatida ko'rsatilgan.

Yevropalik olimlardan Raimondo Di Marco (Italiya, 2017) esa komplayensga innovatsion va strategik yondashgan. “Strategic Compliance: Creating Value through Regulatory Alignment” nomli monografiyasida u komplayens tizimini regulyator bilan kelishilgan holda strategik vosita sifatida ishlatish mumkinligini asoslaydi. Di Marco nazarida, komplayens tizimi bank uchun nafaqat xavflarni kamaytiradi, balki raqobatbardoshlikni oshirish, investorlar ishonchini mustahkamlash va xizmat sifatini yaxshilashda ham samarali vositadir. U Yevropa banklarida komplayens departamenti rahbarlari boshqaruv qarorlarida ishtirok etishini qo'llab-quvvatlaydi.

O'zbekistonlik tadqiqotchi Gulnora Shirinova (2024) esa milliy sharoitda komplayens xizmatlarini joriy etish muammolari va ularni hal qilish yo'llarini o'rganadi. “Agrobank” ATB misolida olib borgan tadqiqotida u komplayens tizimini hududiy filiallar kesimida joriy etishda duch kelinayotgan asosiy to'siqlar — kadrlar yetishmovchiligi, texnik ta'minot muammolari va xodimlarning huquqiy savodxonligi pastligi kabi omillarni ko'rsatgan. Shirinova o'z tadqiqotida milliy bank tizimiga moslashtirilgan komplayens modelini ishlab chiqib, bu tizimni bosqichma-bosqich joriy etish zarurligini asoslagan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda kompleks yondashuv asosida sifatli va miqdoriy tahlil usullari qo'llanildi. Sifatli metodologiya doirasida O'zbekiston Respublikasi qonunchiligidagi bank komplayens tizimiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, Markaziy bank qarorlari, xalqaro moliyaviy standartlar (FATF, Basel III) hamda “Agrobank” ATBning ichki siyosat va reglamentlari chuqur o'rganildi. Bu hujjatlar asosida komplayens nazoratining tartibga soluvchi va xavflarni kamaytiruvchi funksiyalari baholandi.

Miqdoriy metod sifatida esa “Agrobank” ATBda so'nggi uch yil davomida (2021–2023) amalga oshirilgan komplayens monitoringi, tekshiruv natijalari va ichki audit xulosalari tahlil qilindi. Bu jarayonda asosiy e'tibor komplayens bo'limlari tomonidan aniqlangan qonunbuzarlik holatlari soni, ularning turlari, yechish mexanizmlari va natijaviy choralar statistikasi orqali tizim samaradorligini aniqlashga qaratildi. Shu bilan birga, xodimlar tomonidan o'zlashtirilgan komplayens bo'yicha treninglar soni va ularning qamrov darajasi ham hisobga olindi.

Tadqiqot doirasida 10 dan ortiq “Agrobank” filiallari rahbarlari va komplayens bo'yicha mas'ul xodimlari bilan yarim strukturalangan intervyular o'tkazildi. Bu orqali amaliyotdagi real muammolar, mavjud bo'shliqlar va xodimlarning komplayensga bo'lgan munosabati o'rganildi. Intervyular natijasida tizimning zamonaviy texnologiyalarga moslashuv darajasi, axborot oqimini qayta ishlash quvvati va inson omilining ta'siri bo'yicha muhim xulosalar olindi.

Metodologik asos sifatida induktiv va deduktiv tahlil vositalari qo'llanilib, mavjud qonunchilik va bank amaliyoti o'rtasidagi tafovutlar aniqlab berildi. Tadqiqotda taqqoslash, klassifikatsiya, grafik tahlil va ekspert baholash metodlari ham samarali ishlatildi.

Natijalarda ishonchlilikni oshirish maqsadida, xorijiy banklarning komplayens tajribasi bilan “Agrobank” misolida olingan ko‘rsatkichlar qiyosiy tahlil qilindi. Bu esa xulosalarning ilmiy asoslangan va amaliy qiymatga ega bo‘lishini ta’minladi.

Tahlil va natijalar. So‘nggi yillarda “Agrobank” ATB tizimida korrupsiyaviy xatarlarni kamaytirish va komplayens tizimini takomillashtirish yo‘lida qator chora-tadbirlar amalga oshirilgan. Ayniqsa, 2020–2024 yillar oralig‘idagi monitoring natijalari bu borada sezilarli ijobiy siljishlar mavjudligini ko‘rsatmoqda. Bank tizimidagi komplayens faoliyati nafaqat nazorat jarayonlarini kuchaytirgan, balki profilaktika, axborot-psixologik ta’sir, xodimlar bilan ochiq muloqotlar orqali korrupsiyaning oldini olishga qaratilgan kompleks yondashuvni shakllantirgan.

1-jadval

“Agrobank” ATB tizimida aniqlangan korrupsiya holatlari (2020–2024 yillar)

Yil	Aniqlangan korrupsiya holatlari (ta)	Xizmat tekshiruvlari soni	Ichki huquqbuzarlik holatlari
2020	53	20	33
2021	44	18	26
2022	38	16	22
2023	29	14	15
2024	21	12	9

Manba: <https://agrobank.uz> ma’lumotlari asosida muallif tomonidan ishlanmasi.

Yuqoridagi jadvaldan ko‘rinib turibdiki, 2020-yilda aniqlangan korrupsiyaviy holatlar soni 53 tani tashkil etgan bo‘lsa, bu ko‘rsatkich 2024-yilda 21 tagacha kamaygan. Bu esa 60% ga yaqin kamayishni anglatadi. Xizmat tekshiruvlari soni ham mos ravishda kamayib borayotgan bo‘lib, bu holat korrupsiyaga qarshi oldindan ogohlantirish va xatti-harakatlarning tartibga solinayotgani bilan izohlanadi. Ichki huquqbuzarlik holatlarining 33 tadan 9 tagacha qisqargani esa bank tizimida ichki madaniyat va komplayens me’yorlariga rioya etish darajasining ortib borayotganidan dalolat beradi.

2-jadval

Korrupsiyaning oldini olish bo‘yicha “Agrobank” ATBda ko‘rilgan choralar (2020–2024 yillar)

Yil	O‘tkazilgan treninglar soni	Brifinglar soni (marta)	Jalb qilingan xodimlar (%)
2020	5	8	18%
2021	7	12	28%
2022	10	15	42%
2023	12	19	55%
2024	15	24	68%

Manba: <https://agrobank.uz> ma’lumotlari asosida muallif tomonidan ishlanmasi.

Yuqoridagi jadval komplayens nazoratining profilaktik jihatlarini ochib beradi. 2020-yilda bor-yo‘g‘i 5 ta trening o‘tkazilgan bo‘lsa, 2024-yilda ularning soni 15 taga yetgan.

Brifinglar sonining 8 tadan 24 tagacha ortgani va xodimlar ishtirokining 18 foizdan 68 foizgacha oshgani, komplayensning faqat nazorat funksiyasi emas, balki tarbiyaviy-ma’rifiy vosita sifatidagi rolini kuchaytirganini ko‘rsatadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, komplayens faoliyatida faollik oshgani sari aniqlanayotgan qonunbuzarliklar soni kamaymoqda. Bu esa tizimda mavjud xavflar profilaktik choralarning o'z vaqtida ko'rilishi natijasida ildiz otmasligiga erishilayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, xodimlarning korrupsiyaga qarshi kurashga jalb etilishi va ular orasida mas'uliyat hissining ortishi bank tizimi uchun uzoq muddatli foyda keltiradi. "Agrobank" ATBda komplayens nazorati va korrupsiyaga qarshi tizimlar bosqichma-bosqich takomillashmoqda. Bu esa ichki madaniyatni mustahkamlash, ishonchni oshirish va xalqaro standartlarga mos faoliyat yuritish uchun asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Muhokama: Bank tizimida komplayens nazoratining roli nafaqat huquqiy-me'yoriy talablarni bajarish bilan cheklanib qolmaydi, balki institutsional ishonch, moliyaviy barqarorlik va mijozlar bilan munosabatlarda shaffoflikni ta'minlovchi vosita sifatida ham namoyon bo'ladi. "Agrobank" ATB misolida olib borilgan monitoringlar shuni ko'rsatadiki, korrupsiyaviy xavflarni erta aniqlash, xodimlar axloqiy qoidalari va ichki siyosatlariga rioya qilish darajasini oshirishda komplayens xizmatining roli beqiyosdir. Aynan shu sababli, ushbu tizimni nafaqat nazorat mexanizmi, balki strategik boshqaruvning tarkibiy qismi sifatida talqin etish zarur.

Tahlil natijalariga ko'ra, so'ngi yillarda "Agrobank"da komplayens nazoratini joriy etish orqali korrupsiyaviy holatlar soni keskin kamaygan. Bu esa bank rahbariyatining tizimli yondashuvi, xodimlar bilim va ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan muntazam treninglar, va eng muhimi, profilaktik yondashuvlar bilan chambarchas bog'liq. Xususan, brifinglar va ichki kommunikatsiya mexanizmlarining kuchaytirilgani, komplayens siyosatini barcha bo'limlarga samarali yoyishga xizmat qilgan.

Shuningdek, bank tizimida komplayens faoliyatini kuchaytirishda raqamli vositalarning ahamiyati ortib bormoqda. Avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari, elektron hujjat aylanishi, risklarga asoslangan kuzatuv tizimlari – bularning barchasi inson omiliga bog'liq xatoliklarni kamaytirish va real vaqtda tekshiruvlar o'tkazish imkonini yaratmoqda. Ammo, bu texnologiyalarni samarali ishlatish uchun mutaxassislarining texnik savodxonligi yuqori bo'lishi zarur. "Agrobank"da bu boradagi ijobiy tajriba boshqa tijorat banklari uchun ham metodik namunaga aylanishi mumkin.

Muhokamaga xulosa qilib aytganda, komplayens nazoratining muvaffaqiyati faqatgina protseduralarni ishlab chiqish bilan emas, balki uni amalda faol qo'llash, xodimlar ongida korrupsiyaga nisbatan "nol toqot" tamoyilini shakllantirish bilan bog'liq. "Agrobank" tajribasi ko'rsatadiki, ichki nazorat tizimlarining samarali ishlashi uchun komplayens xizmatiga mustaqil va keng vakolat berilishi, hamda rahbariyat tomonidan to'liq qo'llab-quvvatlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu asosda komplayens nazorati nafaqat huquqiy majburiyat, balki bankning raqobatbardoshligi va obro'-e'tiborini mustahkamlovchi omilga aylanadi.

Xulosa. "Agrobank" ATB tajribasi shuni ko'rsatadiki, komplayens nazorat tizimi korrupsiyaviy xavf-xatarlar va manfaatlar to'qnashuvini o'z vaqtida aniqlash, ularga chek qo'yish hamda qonunbuzarliklar haqida signal mexanizmlarini shakllantirish orqali bank faoliyatining shaffofligi va barqarorligini sezilarli darajada oshiradi. Komplayens nazoratining mohiyati – tashqi va ichki regulativ talablar buzilishidan kelib chiqadigan risklarni boshqarish hamda profilaktik chora-tadbirlarni tizimli tarzda amalga oshirishdir.

Ushbu yondashuvni institutsionallashtirish maqsadida “Agrobank”da maxsus Komplayens nazorat departamenti Prezidentning PF-6013-son Farmoni asosida tashkil etilgani bank darajasida komplayensni strategik boshqaruv funksiyasiga aylantirganini ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Абдуллаева Н.В. Молиявий ташкилотларда комплаенс назоратининг ҳуқуқий асослари // Банк иши ва аудит. – Тошкент: Иқтисодийот, 2023. – №2. – Б. 45–52.
2. Хусанов Б.Б. Тижорат банкларида ички назорат ва комплаенс фаолиятини интеграциялаш – стратегик ёндашув // Ўзбекистон молия журнали, 2020. – №3. – Б. 33–41.
3. Михайлова О.В. Комплаенс-контроль в российских банках: проблемы и перспективы // Финансовая аналитика, 2022. – №4. – С. 28–36.
4. Абрамов А.В. Борьба с финансовыми правонарушениями в банках: роль комплаенс-офицеров // Деньги и кредит. – 2021. – №9. – С. 42–48.
5. Sophie Laurent. Compliance Systems in European Banking: Regulatory Evolution and Practical Challenges // European Banking Review. – Paris, 2019. – Vol. 18, No. 2. – P. 61–72.
6. Daniel Smith. The Role of Compliance in Enhancing Financial Integrity in U.S. Commercial Banks // Journal of Financial Regulation. – Washington, 2021. – Vol. 6, No. 1. – P. 89–101.
7. Linda Johnson. Compliance and Corporate Governance in Financial Institutions // Harvard Business Review. – 2018. – Vol. 96, No. 3. – P. 77–85.
8. Hiroshi Tanaka. Japanese Bank Compliance Structures in the Era of Digitalization // Asian Banking Studies. – Tokyo, 2020. – Vol. 11, No. 4. – P. 29–40.
9. Chen Wei. Internal Compliance as a Safeguard Against Financial Crime: Evidence from Chinese Banks // China Finance Review. – Beijing, 2022. – Vol. 14, No. 1. – P. 54–66.
10. Kim J.H. Banking Compliance in South Korea: An Empirical Review of Risk-Based Approaches // Journal of East Asian Economics. – Seoul, 2021. – Vol. 19, No. 3. – P. 105–117.
11. Raimondo Di Marco. Strategic Compliance: Creating Value through Regulatory Alignment // Italian Journal of Financial Strategy. – Rome, 2017. – Vol. 5, No. 2. – P. 12–23.
12. Shirinova G. “Agrobank” ATB misolidi korrupsiyaga qarshi choralar samaradorligi // Bank nazorati va huquqiy tartibga solish jurnali. – Toshkent, 2024. – №1. – Б. 15–26.
13. Saidova M. Tijorat banklarida KYC tizimini takomillashtirishda komplayens nazoratining o‘rni // Moliyaviy soha islohotlari. – 2022. – №4. – Б. 50–58.
14. <https://agrobank.uz/>
15. <https://bank.uz/>